

دایره آگاهی امیرکبیر

۸ دی ۱۳۹۳ ساعت ۱۶:۲۷

امیرکبیر برای اینکه از روابط درباریان و روحانیون با بیگانگان مقیم کشور اطلاع پیدا کند و بتواند مأمورین وظیفه‌شناس و وطن‌پرست را از خائنان تشخیص دهد، اداره مخصوصی در تهران تأسیس کرد که کارکنان این اداره به صورت کاملاً مخفیانه بر تمام امور نظارت می‌کردند از نفوذ بسیاری در سراسر کشور برخوردار شده بودند.

امیرکبیر برای اینکه از روابط درباریان و روحانیون با بیگانگان مقیم کشور اطلاع پیدا کند و بتواند مأمورین وظیفه‌شناس و وطن‌پرست را از خائنان تشخیص دهد، اداره مخصوصی در تهران تأسیس کرد که کارکنان این اداره به صورت کاملاً مخفیانه بر تمام امور نظارت می‌کردند از نفوذ بسیاری در سراسر کشور برخوردار شده بودند.

روز ۵ نوامبر ۱۸۴۹ کلنل شیل به دیدن صدراعظم رفت و از امام جمعه شفاعت کرد، صدراعظم هم برای او توضیح داد که شخصاً علاقه‌مند است تا روابط دوستانه خویش را با امام جمعه حفظ کند ولی رفتار میرزا ابوالقاسم باعث ناراحتی و رنجیدگی خاطر او شد و به کلنل شیل گفت که اگر این رویه بخواهد در مملکت ادامه پیدا کند یا در مقابل کار او وبقیه روحانیون که مثل او عمل می‌کنند می‌ایستد و یا استعفا می‌دهد و خانه نشینی را به صدر اعظمی ایران ترجیح خواهد داد. کلنل شیل که در آن ملاقات متوجه شد که امیر حتی در منزل مسکونی او هم مأموران مخصوصی دارد فوراً به لرد پالمرستون وزیر خارجه کشورش نامه‌ای نوشت و قضیه انفیه‌دان الماس نشان و جاسوسان صدراعظم را در سفارت روس برای او توضیح داد. و بعد از آن هم بسیار سعی کرد تا اسامی جاسوسان و خفیه‌نویسان تشکیلات امیرکبیر را به دست آورد. وزیرمختار انگلیس طی نامه‌ای که در روز یازدهم آگوست ۱۸۴۹ به نایب‌السلطنه هندوستان نوشت، از آنها تقاضا کرد که برای شناسایی جاسوسان امیر مبلغی در حدود سیصد لیره به او کمک کنند. البته لازم است بدانید با وجود تمامی کمک‌هایی که نایب‌السلطنه هندوستان و وزارت خارجه انگلیس به کلنل شیل کردند او موفق نشد تا در سازمان صدراعظم ایران نفوذ کند و حتی یکسری سرنخهایی را هم خود به خود به دست مأموران امیر دادند.

از این رو در گزارشی که در ۱۵ دسامبر ۱۸۴۹ به وزیر خارجه کشور فرستاده چنین می‌نویسد: «پول دوستی که در طبع ملی ایرانیان است در وجود امیر بی‌اثر است و او یکی از افراد انگشت شمار این مملکت می‌باشد که فقط و فقط سعادت و نیکبختی وطنش را در دل دارد...»

شبکه اطلاعاتی صدراعظم ایران در تمامی مهمانیها و بزمهای خصوصی خارجیها هم فعال بود. البته این تنها مختص به خارجیها نبود، بلکه این شبکه اطلاعاتی در همه سازمانهای کشور فعالیت می کرد. ولی هوشمندی امیرکبیر در سازماندهی این شبکه بیشتر از همه تحیر خارجیها را برانگیخته بود تا جایی که فکر کرده بودند صدراعظم ایران با اجنه در ارتباط است و در بین خودشان مدام حرف از نیروهای ماوراءطبیعه ای می زدند که امیر را در این فقره یاری می کنند. البته تقصیری نداشتند چون هر چقدر محافظه کاری می کردند و هر چقدر قرار ملاقاتهایشان را در محافل کاملاً خصوصی و زمانهای کم رفت و آمد شبانه می گذاشتند باز هم با سرزدن سپیده صبح متوجه می شدند که میرزا تقی خان کاملاً از جزئیات ملاقاتشان با خبر است.

وزیرمختار انگلیس که از وزرات خارجه کشورش و نایب السلطنه هندوستان برای نفوذ در سازمان صدراعظم ایران کمک مالی گرفت نه تنها موفق نشد به خواسته خود برسد بلکه باعث شد تا مأموران مخفی امیر از درون سفارتخانه انگلستان اطلاعات جدید و با ارزشی را هم به دست آورند.

مأموران مخفی میرزا تقی خان در سفارت انگلیس از ارتباط محرمانه کلنل شیل با الهیارخان آصفالدوله با خبر شدند و حتی رابط بین آن دو نفر را که میرزا حسینقلی منشی محلی سفارت انگلیس بود شناسایی کردند و نگذاشتند توطئه ای که کلنل شیل و آصفالدوله طرحش را به کمک هم ریخته بودند به اجرا برسد. و این ماجرا باز هم باعث شد در نوامبر ۱۸۵۱ وزیرمختار انگلستان دوباره نامه ای شبیه آنچه که در ۱۶ ژوئن ۱۸۴۶ به لرد پالمستون نوشته بود و باز هم از وجود مأموران مخفی صدراعظم ایران که همه جوره دست و پای او را در مملکتی به نام ایران بسته بودند شکایت کند.

مأموران صدراعظم ایران در سفارتخانه روسیه هم خیلی فعال بودند. این موضوع باعث نگرانی و وحشت کارمندان سفارت و شخص سفیر روسیه شده بود. او بارها و بارها بعد از نظارت کامل و بازدید دقیق اطاقهای سفارتخانه زیر دستانش را در کنج دنجی جمع کرده بود و باز هم می دید که امیر از تمامی صحبتهایشان با خبر است و چندین و چند مرتبه امیر در مورد حرفهایی که سفیر روس در پشت درهای بسته با کارکنان خودش زده بود از او سؤال کرد و خواست تا در مورد صحبتهایش به صدراعظم توضیح دهد.

منبع: ماهنامه بهارستان

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۲۹۱۱۲/امیرکبیر-آگاه-دایره/>